I

skyrius

PSICHOISTORIKAI

HARIS SELDONAS – ...gimė 11 988; mirė 12 069 Galaktinės Eros metais. Dažniau pateikiamos datos pagal Fondo Eros laiko skaičiavimą – 79 ir 1 F. E. M. Gimtoji planeta – Helikonas, Arktūro sektorius. Tėvai priklausė vidurinei klasei (anot abejotino patikimumo legendų, jo tėvas augino tabaką hidroponinėse plantacijose). Jau ankstyvoj vaikystėj pasireiškė jo neeiliniai matematiniai sugebėjimai. Egzistuoja daugybė pasakojimų, neretai vienas kitam prieštaraujančių, apie jo gabumus. Pasakojama, kad būdamas dvejų metų jis...

...Be abejonės, labiausiai jis nusipelnė psichoistorijai. Seldonas šioje mokslo šakoje įžvelgė kur kas daugiau negu tiesiog padrikų aksiomų rinkinį; jis padarė psichoistoriją tikru statistiniu mokslu...

...Patikimiausią jo gyvenimo smulkmenų aprašymą galima rasti biografijoj, parašytoj Gaalio Dorniko, kuris susipažino su Seldonu, likus dvejiem metams iki didžiojo matematiko mirties. Jų pažinties istorija...

Galaktikos Enciklopedija*

* Visos pateikiamos citatos paimtos iš 116-ojo „Galaktikos enciklopedijos“ leidimo, išspausdinto 1020 F. E. M. Galaktikos enciklopedijos leidykloje, Terminuse, leidėjams sutikus.

1

Jį vadino Gaaliu Dorniku ir jis buvo tikras provincialas, niekada nematęs Trantoro. Tai yra nematęs jo realybėje. Buvo nekart visa tai regėjęs hipervideoekrane, o kelissyk ir grandiozinėse trimatėse naujienų laidose, kai transliuodavo imperatoriaus karūnavimą ar Galaktinės tarybos atidarymo ceremoniją. Žodžiu, nors visą savo gyvenimą buvo praleidęs Sinakso planetoje, kuri sukosi apie žvaigždę Žydrosios Srovės pakrašty, kaip matot, toli gražu nebuvo atskirtas nuo civilizuoto pasaulio. Tais laikais Galaktikoj nebuvo tokios vietos.

Tada Galaktikoje buvo apie dvidešimt penkis milijonus gyvenamųjų planetų, ir visos kaip viena pripažino save Imperijos dalimi, o jos sostinė buvo Trantoras. Taip buvo ir pastarąją pusę šimtmečio.

Jaunam mokslininkui Gaaliui ši kelionė neabejotinai buvo viso dar neilgo jo gyvenimo viršūnė. Kosmose jam teko buvoti ir anksčiau, todėl pats savaime skrydis jį nelabai tedomino. Tiesą sakant, ligi šiol jis buvo skridęs tik iki vienintelio Sinakso palydovo, kai disertacijai rinko duomenis apie meteoritų dreifo mechaniką, tačiau erdvės kelionės beveik nesiskyrė – ar tai būtų pusė milijono mylių, ar pusė milijono šviesmečių.

Jis tik truputį įsitempė prieš šuolį per hipererdvę, nes paprastų tarpplanetinių kelionių metu to dar nebuvo patyręs. Šuolis buvo ir, matyt, visada bus vienintelis praktiškai prieinamas tarpžvaigždinių kelionių būdas. Žinia, paprastų erdvės kelionių greitis negali viršyti įprasto šviesos greičio (viena iš nedaugelio mokslo tiesų, žinomų nuo pat seniausių, jau kadais užmirštų žmonijos istorijos laikų), o tai reikštų, kad net iki artimiausių gyvenamųjų sistemų tektų skristi metų metus. Kelionės per hipererdvę – tą žmogaus protui nesuvokiamą dalyką, kuris nėra nei erdvė, nei laikas, materija nei energija, kažkas ir niekas, – suteikė galimybę Galaktiką perskristi sugaišus tiek, kiek užima laiko intervalas tarp dviejų akimirksnių.

Gaalis laukė pirmojo šuolio, jausdamas kažkur pilve susivijusį baimės kamuolėlį, o tepatyrė švelnų vibravimą ir nestiprų vidinį stumtelėjimą, kuris baigėsi anksčiau, negu jis suvokė kažką pajutęs. Ir viskas.

Paskui liko tik milžiniškas žvilgantis žvaigždėlaivis, bejausmis dvylikos Imperijos gyvavimo tūkstantmečių produktas, ir jis pats su ką tik apgintu matematikos daktaro laipsniu ir didžiojo Hario Seldono kvietimu atvykti į Trantorą ir prisidėti prie grandiozinio bei paslaptingo Seldono projekto įgyvendinimo.

Nusivylęs šuoliu, Gaalis dabar laukė, kada gi pagaliau pasirodys Trantoras. Jis visą laiką stypsojo apžvalgos salėje. Nustatytu laiku plieno langinės atsiverdavo ir jis niekada nepraleisdavo to momento. Žvelgdavo į šaltą žvaigždžių spindesį, gėrėdamasis pasakiškomis žvaigždžių spiečiaus ūkanomis, kurios priminė gigantišką ugninių muselių debesį, sustabdytą ir amžiams sustingusį judesį. Kurį laiką galėjo stebėti šaltą baltai melsvą dujų ūko dūmelį, esantį už penkių šviesmečių nuo laivo, išsiliejusį pienu anapus lango ir visą patalpą užtvindžiusį lediniu švytėjimu, o po poros valandų, po dar vieno šuolio, visai išnykusį iš akiračio.

Trantoro saulę pirmąsyk jis išvydo kaip baltą šviesos dėmelę, pasiklydusią tarp daugybės tokių pat, kaip ji, ir kad tai būtent ji,

sužinojo vien dėl to, jog ją parodė laivo gidas. Čia, Galaktikos centre, žvaigždžių buvo daugybė. Sulig kiekvienu šuoliu dėmelė švietė vis ryškiau, nustelbdama ir užgoždama kitų šviesą.

– Apžvalgos salė uždaroma iki skrydžio pabaigos, – pranešė įėjęs karininkas. – Pasiruošti nusileidimui.

Gaalis nusekė paskui, sugriebęs baltos uniformos rankovę su Imperijos emblema – žvaigždėlaiviu ir saule.

– Ar negalėčiau aš pasilikti? Aš taip norėčiau pamatyti Trantorą.

Karininkas nusišypsojo, o Gaalis raustelėjo. Jis susivokė, kad kalba su provincijos akcentu.

– Rytą mes nusileisim Trantore, – tarė karininkas.

– Bet aš norėčiau jį pamatyti iš kosmoso.

– Deja, mano berniuk, niekuo negaliu padėti. Jeigu čia būtų kosminė jachta, tada kitas dalykas. Bet mes leisimės iš saulės pusės. O jūs juk nenorėtumėte tuo pat metu būti apakintas, nudegintas ir gauti didelę radiacijos dozę, ar ne?

Gaalis nuspūdino šalin. Karininkas šūktelėjo jam pavymui:

– Vaike, Trantoras jums vis vien pasirodytų panašus tiesiog į pilką dėmę. Geriau jau, atvykęs ten, nusipirkit bilietą į kosminę ekskursiją. Tai visai nebrangu.

– Labai jums dėkoju, – grįžtelėjęs tarė Gaalis.

Buvo vaikiška jaustis apviltam, tačiau vaikiškumas beveik tiek pat būdingas ir berniūkščiui, ir suaugusiam vyriškiui. Gaaliui gerklę užspaudė kažkoks kamuolėlis. Jis niekada nebuvo matęs Trantoro visa didybe, neaprėpiama kaip pats gyvenimas, ir nesitikėjo, kad laukti reikės taip ilgai.

2

Laivas leidosi, apgaubtas garsų lavinos. Kažkur šnypštė jo skrodžiama ir į metalinį paviršių besitrinanti atmosfera, tolygiai gaudė kondicionieriai, malšindami trinties karštį, slopdami riaumojo laivą stabdantys varikliai.

Pasigirdo žmonių balsai – vyrai ir moterys šurmuliavo prie išėjimo; girgždėjo keltuvai, kuriais bagažą, siuntinius ir kitką iškrovė į ilgą centrinį laivo koridorių, iš kur vėliau viskas pateks ant specialių iškrovimo platformų.

Gaalis jautė nestiprų vibravimą – iš to galėjo spręsti, jog laivo skrydis baigtas. Per kelias valandas laivo gravitaciją palaipsniui pakeis planetos gravitacija. Tūkstančiai keleivių kantriai sėdėjo išlaipinimo salėse, kurias lengvai sūpavo besikaitaliojantys jėgos laukai, kad neprarastų orientacijos kintančių krypčių gravitacinių jėgų chaose. Dabar jie pamažu slinko lenkta, žemyn besileidžiančia rampa link žiojinčių didžiulių liukų angų.

Gaalis beveik neturėjo bagažo. Jis stovėjo prie stalelio, kol jo daiktus greit ir sumaniai išpakavo, paskui vėl supakavo, patikrino vizą ir uždėjo antspaudą. Į tai jis visiškai nekreipė dėmesio.

Tai buvo Trantoras! Oras čia atrodė kiek tankesnis, traukos jėga kiek stipresnė negu jo gimtojoj Sinakso planetoj, bet prie to